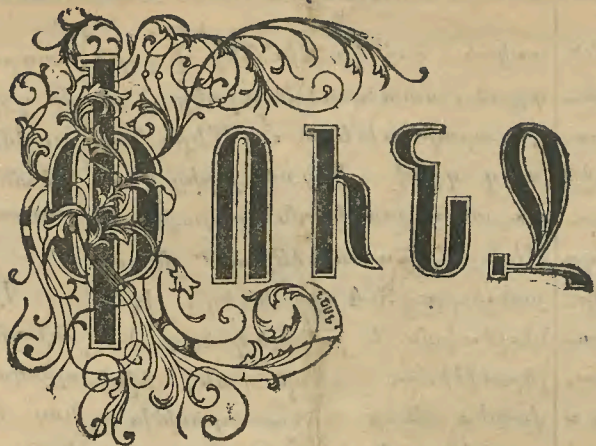

Փոստը ՇԱՐՄԱՐ օրերը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագրին է երկու և կես արծաթ մեդիտ կանխիկ վճարելի , քի մայրաքաղաքիս ևս իւր արուարձանաց ևս քի գաւառաց համար :
Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի :
Հատը 40 փարայ է , և կը գտնուի մասնաւորապէս Պանոն-Գարու ջրավաճառ և գրավաճառ Պողոս և Յակոբ աղայից խանութները :

Ծանուցան տողը 3 դուրոյ է մէկ անգամի համար : Աւելի ամսոց կըլլայ աւելի անգամներու համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան Կ. Պոլիս Պալլադ-Բազար Նափի-Հան խան վերի յարկ քի 16 :
ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pountch
—16 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

1889 ՅՈՒԼԻՍ 29

ԹԻԻ 2464

ՇԱՐՄԱՐ

ԽՈՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽՆՁԻ

Հանգանակութեան Մարտի : - Ուսումնական Խորհուրդն անցեալ ուրբաթ առաւոր նստին մէջ դարձեալ յատկապէս խորհրդակցութեան առարկայ ընելով կրթական պաշտօնէի նկատման վիճակն , և տեսնելով Հանգանակութեան Սընտրուի մը հաստատութեան համար իւր դիւանին կողմանէ պատրաստեալ ծրագիրն , որոշեց և ուսուցչաց ոմանց կարծիքն ալ առնելով : 25-30 տարիէ հետեւ կը հրապարակուին այսպիսի լուրեր ամէն նորքնախոր Ուսումնական Խորհրդի պաշտօնակարութեան փառանակ , և ծրագիրը կամ տեղեկագիրը կը խմբագրուին . սակայն թղթի վրայ կը մնան ամենայն խորհուրդը և խորհրդակցութիւնը , և կրթական պաշտօնէից բազմաց վիճակն ալ մանաւանդ նոցա ծերութեան կամ անկարողութեան փառանակ և յետ մահու կը տեսնուի թշուառ և աղետալի : Այս առթիւ խոր յոգեցանութեամբ կը յիշեմք վախճանեալ բազմախառ Մանասեանի այրին և բազմաթիւ որբերն . արդեօք այդ թշուառաց ի նոյնս բազմած հանգանակութիւնը շարունակեցաւ և բաւական արդիւնք ունեցաւ :

Սոյն բազմամեայ անգործութեան տեղեկ , և միանգամայն զգացած լինելով կրթական մարմնի նոյն նկատման վիճակին փոքր ի շատէ անգործութեան համար բանաւոր տնօրէնութեան մը գործադրութեան անհրաժեշտ պէտքը , խորհուրդը կուտար արդի Ուսումնական պատուարման խորհրդի որ դիւրաւ գործադրելի կարգադրութիւն մը ընէ , և հաստատելի Մասնակի հասցի գոյացունելու համար մի գուցէ կըրթական պաշտօնէից վերայ ծանրանայ , այլ հաստատելու ուրիշ աղբիւրներ հայթայթէ : Կրթական պաշտօնէից ամսաթուակը հաղիւ կը բաւեն իւրեանց և իւրայնոց ստիպողական պէտքերն հոգալու : Նոցա թուականներէն 100ին թերեւս 1 կամ 2 վերջուի Հանգանակութեան Մասնակին համար : Ուսումնական Խորհուրդը անմիապէս զորոշեց դիւանը պիտի լինի , եթէ յաջողի հաստատել այսպիսի Սընտրուի մը արտաքին կարգի հասցիներով :

(Թղթակցութիւն Փոխնչի)

Պոստիւն Ն. Եր. 4/16 Յուլի 1889 : - Մի քանի շաբաթ յառաջ ծոնսթանթն մէջ պատահած արեւածին աւերակայ մէջ այժմ 6000 գործաւոր կաշխատին և ամէն օր դիւաններ կը հանեն : Հետզհետէ մեծամեծ նպաստներ կը զրկուին կարօտ արեւածնոց համար : Լոնտոնէն Պերլինէն և Փարիզէն ալ դրամական մեծ օգնութիւններ

կը հասնին : Արեւածին արեւածնալի զոյժն ի վաշինկիթն հասնելուն պէս , նախագահ Հարինսըն իսկոյն փութացաւ ի հեռագրատուն , գործաւորաց դիւանն անցնելով դարձեալ զարեցունել տուաւ բոլոր հաղորդակցութիւններն և հեռագրով հրամայեց որ ծոնսթանթնի մերձակայ կառավարական համայն պաշտօնակար անյապաղ յօգնուի թիւն համարն առ դժբաղդ արեւածնալն : - Այս տարի ևս ըստ սովորութեան ամսոյս քին Սմերիկայի անկախութեան 113րդ տարեդարձի հանդէսն կատարուեցաւ շատ շքեղութեամբ : Միայն Պրուքլին մէջ քաղաքապետութեան կողմանէ փամփուշտի և նուազածուայ համար 160 հազար տուար ծախք եղած է , բայց ժողովրդեան կողմանէ փամփուշտի համար եղած ծախքերէն : - Պրուքլին 1 միլիոնի չափ ժողովուրդայ , իսկ ի Նիւ-Եորք՝ որ հնգապատիկ փոքր է քան Պրուքլին և զինկայլնստ , իբր 2 միլիոն ժողովուրդ կայ : - Սոսոր ևս մեծ հանգէս մը տեղի ունեցաւ ի Պրուքլին : Նրահանկրաց բոլոր խումբերուն ընկերութեան կողմանէ ֆիլինկ (ճաշ) տրուեցաւ . մեծ թափուրով և նուազներով չորսյան : - ի Պրուքլին արեւելեան գետեղին հաստատուած է աշխարհի ամենամեծ գործարանն շաբաթի Հէֆը Մայրը անուն աւերտորայի մը կողմանէ : 8 միլիոն անգղիական լիւրայէն աւելի դրամագլուխ ունին : հաղաբաւոր գործաւորը կաշխատին գոհացուցիչ օրականաւ . օրը 5000 տա :

Կուտ շաբաթ կը պատրաստուի : - Սիւսարհի ամենամեծ վայտաշէն պանդոն է ի Ռոքուէյ , որոյ շինութեան համար և միլիոն տուար ծախք եղած է . այս պանդոնին ընկերութիւնը սնանկացաւ , պանդոնը վաճառեցաւ և մասն առ մասն կը քակեն : - Ստո նշանաւոր իրին Ուտի մեծ գերեզմանատունէն դատ , ուրիշ բազում գերեզմանատունը ալ կան , մեծ և փոքր , հռոմէականաց , բողոքականաց , լին . ևն : Մեռելոց տները շատ օրեր կերթան և իւրեանց սիրելեայ դամբանաց վերայ տեսակ տեսակ ծաղիկներ կը սփռեն : Հետաքրքրական է գերմանացոյ Լութերին Սեմըթիլի կոչուած գերեզմանատունն . երեւելի է մէջի ծառադարձ ու ծաղկադարձ փողոցներովը : Վաղամեռիկ տղայոց չիւրմաց քով խցիկներ չիւնուած են , և նոցա տեսակ տեսակ խաղաղիկները կարգաւ գետեղուած են : - Մեռելոց դիւաններն այրելն հետզհետէ կընդհանրանայ : Լոնկ Սլընկ , Մէզպլըտ կոչուած տեղը յատուկ գործարան մը կայ . մեռելին տէրն եթէ ուզէ՝ դիւանը կը յանձնէ գործարանապէ

տին . չղթայիւր կախուած երկաթեայ տախտակ մը կայ գործարանին մէջ . անդ կը պառկեցունեն դիւանը և մեքենայով կիշեցունեն կարմրած խողովակեայ մեծ հալոցի մը մէջ . դիւանը բոլորովին այրելէն վերջը կը հանեն , և պաղեւէն ետքը՝ մոխրը շիշի մէջ ամփոփելով կը յանձնեն տիրոջ . ոմանք աղամանդադար ծանրադին տուփերու մէջ կը պահեն մոխրն . իսկ այլք կը թողուն անդ պահելու համար : Այրման գործողութեան զինն է 30 տուար , և ամէն օր կրնայ երթալ տեսնել : Մէկ դիւանէն 100 տուար չափ մոխիր կը մնայ : - Վաշինկիթնի պարական դեռապանը փարիզ գընաց Շահը տեսնելու համար . անտի պիտի երթայ ի Թէհրան ընտանեացը քով : Պանդոն

Իթէ . 6 Յուլի 1889 : - Բաղադրեալ նկատման անձկութիւնն անտանելի է : Բաղադրեալ այցելող հիւրերէն մէկն երբեք ըսած է . - « Իրիս մերը ու կաթ բոլորով կրկն կը նմանի . ձիւնատանը կենդանի պատկեր մը կը ներկայացունեն ընդարձակ դաշտին , մինչև իսկ անդունելով ձմեռան . ինչ սաստկաշունչ քամին և միապաղաղ սպիտակ ձեռն վերմակը թղթեաց մեղրակաթ ճիւղերէն կախուած պտուղը , այդ ստանեայց շաբաղահամ խաղողը և անհամար մեղուատանց անոյշ մեղրը Իրիսցոց աշխատութեանց վարձքն : » Սակայն այդ ժիւր ու գործունեայ Իրիսցին ձեռն ի ծնօտ նստած կը խորհի . անգործութիւնը նորա բաղկացոյժն առած է . նա կը ցանէ , մարտը կը հնձէ . արտորայը՝ որոյ ոռոգման համար ստեպ պաղատայիւր աչքեր յերկին կամառանային , անապատ դարձած են . երկինք կուռքեն հատապտոյց և հացահատիկներու արտերը , բայց ճիւղալային հրօսակն ուտելէ չգաւարիր և յազուրդ չունի : Իրիսցոց անձկութիւնն աւելցուցած է ուրիշ պատգայ մ'ալ . Եւրոպա չուգեր գընել Իրիսի արմաթին . ձէթի և չամիչի արտադրութիւնը դարձած է . յորենն ու բամբակն արդէն չեն աղատիր : - Նիւթական վիճակի համընթաց է արգային վիճակն ալ . Կիլիկիոյ ուրիշ քաղաքաց մէջ գաղտնի բանալ կաշխատին . մեր աղբայինք ուրիշ ամեն տեղ , գէթ ծովեզրեաց մօտ տեղեր , քիչ կամ շատ փոքր կը տանին կրթութեան ու դաստիարակութեան համար , բայց տեղոյս աղբայնոց մէջ գըրէթէ անտարբերութիւն կը տրեւարեալդար կան քանի մը անձինք , որ փայլուն աստղեր են ի խաւարի : Լրագրոյդ ընթերցողը երբեք երբեք տեղեկութիւն տեսած են տեղոյս Արուսեակ ա

նուն ընկերութեան վերայ : Սակաւութիւն անձերէ կը բաղկանայ այս ընկերութիւնը , և ունի վարժարան մը և կարելի եղած ջանքերն կրնէ վարժարանին բարեկարգութեան ու արդիւնաւորութեան համար : Կա'ն ուրիշ երկու վարժարանք ալ , բայց գրեթէ անուանական են : Արուսեակ ընկերութիւնը մէկուկէս տարի յոռաջ Հալէպի առաջնորդ Գեր. Տ. Մովսէս վարդապետի բարի գալուստ մաղթելով հանդերձ , Իրիսի վերայ իւր հոգածութիւնը խնդրեց . վերջապէս մէկ տարի ետքը Հալէպի քահանայից մին փոխանորդաբար գալով թաղական խորհուրդ կազմեց և Գեր. Առաջնորդը վաւերացոյց : Յետ այսորիկ , նոյն ինքն Գեր. Առաջնորդն այցելեց , և քանի մ'օր մնալէն ետքը մեկնեցաւ :

Երեւան . 3 Յուլի 1889 : - Անգղիական հոգեւոր Սրտ : - Երեւանի արեւմտեան հարաւակողմը 8 ժամ հեռի բրգաձեւ լեռներով չրջապատեալ ընդարձակ դաշտին , յիշեալ լեռանց մէջ եղած Չարդու յիւ աւանին , նոյն դաշտի հարաւակողմը Սրբն Հոյրէլի կարգ մը գիւղերուն մէջ՝ ուր կը յանդիմն Եփրատի ափանց , Սրուհի քաղաքն է , նոյն նահապետէն սերած Ռաբալի որդին Սիրուք հիմնարկած ըլլալուն՝ Սրուհ անուամբ մկրտուած է , կըսեն , յիշեալ քաղաքն Սրուհի մէջ կան երկու մեծ գետեր Սիլիկորա և Միւրչլուտի անուամբ , և տասը փոքր գետակներ . սոքա գետնան ժամանակ յորդելով 20 օր դաշտին մակերեւոյթը կը ծածկեն . երբ քաղաքն՝ մարգագետին մը կը թողուն ի ճարակ դառանց : Սրուհ քաղաքի սահմանին մէջ 366 գիւղ կը հաշուեն , որոց մեծ մասին դուրաց և ոչխարաց ճարակատեղին այդ դաշտն է ի դարնան : Այդ դաշտի կեդրոնին լալի Սրուհ անունը կուտան , ուր կը նստի փոխաւարկարին , Եսկի Սրուհի մօտերն են Սպան թաղի , Գարա Սլին , և թիւ Աճըպ գիւղերը որք նախին մայրաքաղաքին նշխարներն ըլլալ կը թուին : Սպան թաղի գիւղին առջև ուղտի մեծութեամբ սև քարէ երկու առիւծներ կան . մին յերկիր կործանած . միւսն գետ կանգուն առիւծի կը նայի . իւր վսեմ կացութեամբ , հրացայտ աչքերով , խոփոռ նայուածքով սարսափ կազդէ նայողին . արաբական ամենաքաջ նոյգն երկիւղէն կը դողայ երբ քարառիւծին մօտէն անցնի . այս վայրն կորուսեալ քաղաքի աւագ դուռն է , կըսեն . սորա մօտերն երկրի ծոցէն ընդ միւտ հնութիւնը յերեւան կուգան : Նախին բնակչաց ճարտարութեան քաջութեան և ճաշակի դրաւա

կանն են դոքա : Ի Սրուհ ուղեւորն ո'ր կողմն ալ որ գնալ ուզէ՝ անդ կը տեսնէ գեղեցիկ բուրգեր , հսկայ մեհեմաններ , գոթական ճաշակաւ եկեղեցիներ , փառաւոր պալատներ , անառիկ բերդեր , ընդարձակ վաճառանոցներ , մեծ պանդոններ , յորոց ոմանք դեռ կանգուն , ոմանք կիւսաւեր , մեծ մասն իսպառ կորուսեալ : Կործանեալ շէնքերու և մեծ երկարութեամբ մարմարեայ սիւներն , հսկայ քարերն , արձաններն դամ քան զգամ երկրի խորքէն դուրս կընեն : Կործանեալ քաղաքն այժմ իւր ծոց կը սնուցանէ առաւել քան 50 ցեղ Գուրդուր ընդհանուր անունն է Պառլի : Սոցա մէջ կը գտնուին խուփուփ ցեղեր ալ : Սոքա թարմ կը պահեն դեռ նահապետական հիւրասիրութիւնն : Մէն մի տունն եթէ օրն քան անդամ հիւր երթայ՝ սէր , յարգանք , կերակուր չեն զանար . ընդհանրապէս երկրագործութեամբ կապուին : Տգէտ , ծոյլ , անհոգ , անճաշակ են . ուստի հարուստ երկրի մէջ աղքատ են և միշտ կարօտ : - Հինգ տարի առաջ Անգղիոյ մայրաքաղաքին հարուստ ընտանիքներէն Անգղիացի մը իւր կնոյ և երիտասարդ սրբուրդ հետ բժշկի և Հայ թարգմանի մը ընկերակցութեամբ Սրուհ քաղաքի այցելութեան դալով՝ Գարա-Սլին ըստած գիւղի հիւսիսակողմը պեղել կուտան . իւրաքանչիւրն երկու մեծ երկարութեամբ երկու հատ սեւ քարէ կախարիւնք կընեն , մէն մի քարի վրայ երկտասարդ պատկեր մը քանդակեալ . պատկերաց հանդերձ Հայոց տասներորդ դարու հանդերձն ձեռով շինեալ , գըլուկներն նոյն դարու գլխարկն : Անգղիացիք՝ հակառակ իրենց պաղարին բնաւորութեան , նախ պատկառանք կը համբուրեն պատկերներն , հառաչանք կը գրկեն քարերն և կուլան . համբոյր , արտասուք , հառաչանք , հեկեկանք չեն խնայեր : Առաւել քան ժամ մը իրենց պաշտելի յիշատակը գրկած՝ թախծութեան մէջ կեանք կանցունեն : Վերջին անգամ համբուրելով կրկին անգամ սեւ հողին կը յանձնեն : Երեսուցի Տ. Գ. Բերովէն Եփեսոսի անդգտնուելով սրտածմիկ եղելու թեան ականատես կըլլայ : Հայ թարգմանին միջոցաւ Անգղիացիներէն հետագայ տեղեկութիւնը կըստանայ : - « Տասներորդ դարու վերջերը Միջագետաց աշարու վերջերը Միջագետաց աշարու վերջերս երկիւղէն կը դողայ երբ քարառիւծին մօտէն անցնի . այս վայրն կորուսեալ քաղաքի աւագ դուռն է , կըսեն . սորա մօտերն երկրի ծոցէն ընդ միւտ հնութիւնը յերեւան կուգան : Նախին բնակչաց ճարտարութեան քաջութեան և ճաշակի դրաւա

կանն են դոքա : Ի Սրուհ ուղեւորն ո'ր կողմն ալ որ գնալ ուզէ՝ անդ կը տեսնէ գեղեցիկ բուրգեր , հսկայ մեհեմաններ , գոթական ճաշակաւ եկեղեցիներ , փառաւոր պալատներ , անառիկ բերդեր , ընդարձակ վաճառանոցներ , մեծ պանդոններ , յորոց ոմանք դեռ կանգուն , ոմանք կիւսաւեր , մեծ մասն իսպառ կորուսեալ : Կործանեալ շէնքերու և մեծ երկարութեամբ մարմարեայ սիւներն , հսկայ քարերն , արձաններն դամ քան զգամ երկրի խորքէն դուրս կընեն : Կործանեալ քաղաքն այժմ իւր ծոց կը սնուցանէ առաւել քան 50 ցեղ Գուրդուր ընդհանուր անունն է Պառլի : Սոցա մէջ կը գտնուին խուփուփ ցեղեր ալ : Սոքա թարմ կը պահեն դեռ նահապետական հիւրասիրութիւնն : Մէն մի տունն եթէ օրն քան անդամ հիւր երթայ՝ սէր , յարգանք , կերակուր չեն զանար . ընդհանրապէս երկրագործութեամբ կապուին : Տգէտ , ծոյլ , անհոգ , անճաշակ են . ուստի հարուստ երկրի մէջ աղքատ են և միշտ կարօտ : - Հինգ տարի առաջ Անգղիոյ մայրաքաղաքին հարուստ ընտանիքներէն Անգղիացի մը իւր կնոյ և երիտասարդ սրբուրդ հետ բժշկի և Հայ թարգմանի մը ընկերակցութեամբ Սրուհ քաղաքի այցելութեան դալով՝ Գարա-Սլին ըստած գիւղի հիւսիսակողմը պեղել կուտան . իւրաքանչիւրն երկու մեծ երկարութեամբ երկու հատ սեւ քարէ կախարիւնք կընեն , մէն մի քարի վրայ երկտասարդ պատկեր մը քանդակեալ . պատկերաց հանդերձ Հայոց տասներորդ դարու հանդերձն ձեռով շինեալ , գըլուկներն նոյն դարու գլխարկն : Անգղիացիք՝ հակառակ իրենց պաղարին բնաւորութեան , նախ պատկառանք կը համբուրեն պատկերներն , հառաչանք կը գրկեն քարերն և կուլան . համբոյր , արտասուք , հառաչանք , հեկեկանք չեն խնայեր : Առաւել քան ժամ մը իրենց պաշտելի յիշատակը գրկած՝ թախծութեան մէջ կեանք կանցունեն : Վերջին անգամ համբուրելով կրկին անգամ սեւ հողին կը յանձնեն : Երեսուցի Տ. Գ. Բերովէն Եփեսոսի անդգտնուելով սրտածմիկ եղելու թեան ականատես կըլլայ : Հայ թարգմանին միջոցաւ Անգղիացիներէն հետագայ տեղեկութիւնը կըստանայ : - « Տասներորդ դարու վերջերը Միջագետաց աշարու վերջերս երկիւղէն կը դողայ երբ քարառիւծին մօտէն անցնի . այս վայրն կորուսեալ քաղաքի աւագ դուռն է , կըսեն . սորա մօտերն երկրի ծոցէն ընդ միւտ հնութիւնը յերեւան կուգան : Նախին բնակչաց ճարտարութեան քաջութեան և ճաշակի դրաւա

« Կառնաբաններն մեր գերդաստանի
« փառքն եղող երկու կարծիքնե-
« րու գերեզմաններն են : Այս
« տեղ մեծ քաղաքի մը տեղն է ,
« ուրկէ երկու մեծ շուր (գետ)
« կանցնի եղեր : Այս տեղի սուրճն
« շատ լաւ կըլլայ . Սրուճի քաղա-
« քի մէջ սուրճէն զատ ուրիշ
« հոնտոն չեն գիտեր ցանկ . ար-
« տադրեալ սուրճն խառն կը
« փոխադրեն , ցորենով կը փոխեն
« և կը վաճառեն : Այս լեռներն
« անտառ են եղեր . պտղատու
« ծառեր ալ շատ . Սրուճի նա-
« րինջ ու կիտրոնը մինչեւ Սպանիա
« կըրթայ եղեր : Այս հողաբլրոց
« ներքեւ քանի մը քաղաքներ պահ-
« ուած են » : Անգղիացիին կրկին
անգամ արտասուած և ապա մեկ-
նաժէ իրեններով , առանց իւր
նախահարց ո՛ր ազգի վերաբերիլն
ըսելու , - Թուրքիոյ Հայք՝ դադ-
թականութեան հոսանաց անձնա-
տուր եղած , կը բաժնուին իրենց
ծննդավայրէն : Հայ ազգը ցարդ
մի քանի անգամ գաղթականու-
թեան բաժակէն խմեց , դառնու-
թեան սառսառեցաւ , վախճանն
կորուստ եղաւ : Փոխանակ Եւրո-
պայի գործարանաց դրներն բաղ-
խելու գործ ուղեւու , մեր երկիրն
մշակելը յառաջ տանիմք : Ասիոյ
ապագան աւելի մեծ է քան զԵւ-
րոպայի . Եւրոպայ՝ օր պիտի դայ ,
որ իւր բնակչաց հաց և գործ չպի-
տի կրնայ հայթայթել . իսկ Ասիա
իւր բերրի հողերով , քաղցը շու-
րերով , հաց , գործ և կեանք կու-
տայ և պիտի տայ : Եւրոպայի ծե-
րութեամբ Ասիոյ երիտասարդու-
թիւնը պիտի հռչակուի , թերեւս
կէս դար վերջ : Յայնժամ պիտի
զլլամք արդեօք երկրագործու-
թեան մէջ անտարբեր մնալուս
համար : ՅԱմերիկա հրատարակ-
եալ Արեգակ թերթի խմբագրին
եղբայր Տիգրանակերտցի Մ. Թով-
մաս անուն երիտասարդն՝ Ամերի-
կայի մէջ ախտէ մը բռնուած՝ ընդ-
երկար ցաւերու մէջ տառապած՝
բժշկաց որոշմամբ իւր ծննդավայրն
օգտօնօրութեան դնալու ատեն ե-
կած էր այսր : Թովմաս՝ դեռ
կեանքի գարնան մէջ՝ նոր աշ-
խարհէն ստացած ակտովը սպան-
ուեցաւ : Եղեօրա պանդուխտնե-
րու գերեզմանատան մէջ ընդու-
նեց գաղթականութեան զո՛հ գը-
նացող հանճարեղ երիտասարդ մը ,
որոյ կեանքն զարուն չունեցաւ , և
սիրտն՝ հրճուանք : Սրուճ քաղաքի
գաղթականութեան զաւակը իւր
800 տարի վերջ իւր նախահարց
յիշատակներն արտասուելով մը-
կըրտեց և համբոյններով նուիրա-
դործեց : Հայ գաղթականութիւնն
կէս դար վերջ եթէ քայլերն դէպ
ի իւր ծննդավայրն ուղղէ՝ իւր
օրին հատորին անգամ գերեզ-
մանը դժար կրնայ ճանաչել քանի
որ գերեզմանաց արձանագրու-
թիւնն իբրեւ երախտագիտական
օրէնք չյարգուիլ գաւառացի Հա-
յոց մէջ (ընչ բացառութեամբ) :
Առանց կառնաբանի մնաց գաղ-
թականութեան որդեգիր թով-
մասի գերեզմանը :

Սուրբ Ս. Յակոբեան

Եղբայր . 18 Թուիս 1889 : - Տեղ-
ւոյս իշական սեռի Սրմնուհեան
վարժարանի նկատմամբ ցարդ բառ-
մի անգամ գրած չէինք : Կարծէ
որ խօսիմք այժմ սոյն վարժարանի
բարեկարգ և արդիւնաւոր վիճա-

կին վերայ : Այս չորրորդ չլջանն
է որ Տիկին Եպրուհի և Յովհան-
նէս էֆէնտի Նազդաշեան կը դա-
սախօսեն սոյն վարժարանի մէջ :
Պարտ մի է ինձ ուր ուրեմն հրա-
պարակել թէ սոյն երկրորդ ամուր
Նազդաշեան կաշխատին խոճի մը-
տօք և իւրեանց բեղմնաւոր ջանա-
սիրութիւնք կը փայլին յարա-
ժամ յօրիւրդս : Առաջարկեալ ո
և է նիւթի մը՝ մատղաշ օրիւրդի
մը կողմանէ ընտրողական աշխար-
հիկ լեզուաւ և վայելուչ ոճով
գիր առնուիլը երբ կը տեսնէ մի
ազգային անհատ , ո՛րքան չլիքդ-
կիր սիրտն և չուրախանար , մա-
նաւանդ որ թրքախօս քաղաքի մը
փոքրիկ աղջիկ զաւակուէր երբ կը
խօսին իւրեանց հարազատ մայրե-
նի լեզուաւ . երբ հայեցի բարու-
նով եղած հարցմանց հեղիկ հե-
ղիկ պատասխաններ կը սահին կը
թռնին նոցա վախովի բերաննե-
րէն , չհրճուիլ և չխայտալ կա-
րելի՞ է միթէ : Աշակերտուհիք
կուսանին մայրենի լեզուի դասե-
րէ զատ , որք մեծաւ մասամբ
գործնական են , թուադիտութիւն ,
աշխարհագրութիւն , կրօնագիտու-
թիւն , սրբազան և ազգ . պատմու-
թիւն : Կուսանին նաեւ դաշնակ ,
գեղեցիկ սեռի վերաբերեալ ամեն
անասի ձեւաւորութեամբ , մեթրա-
կան չափով ձեւ և կար : Այս տար-
ուան քննութեան արդիւնքն իսկ
գոհացուցիչ էր և հանդէսն վայե-
լուչ : Ներկայ չլջանիս մէջ , կարծեմ
մուտ պիտի գտնեն առտինն տըն-
տեսագիտութեան և առողջաբա-
նութեան կարեւորագոյն դասերն
և դաղղկարէն լեզուն : Տիկին Եպ-
րուհի Նազդաշեան՝ Ագապեան և
Վարդուհեան վարժարանաց ար-
ժանընտիր սանուհիներէն լինելով
արժանի է քաջալերութեան , որ
գժեղագրութեամբ կը պակսի ի մեզ :
Ո՛րչափ քաղցր և անհրաժեշտ
պարտաւորութիւն մի է իրապէս
ըմբռնել Խրախոյս բառին բուն նը-
շանակութիւնը , նիւթագէտ և բա-
րոյապէս քաջալերել զուսուցիչս
և զուսուցչուհիս ազգին : Սակայն
ախտս , որ անտարբերութիւնն
այնպէս խոր արմատ ձգած է , որ
չգիտեմք թէ ո՛ր կը քայլերն :
Պարտիմք յառաջ քան զամենայն
մայրեր հասցնել . մայրեր՝ որ քաջ
գիտնան իւրեանց բոլոր պարտա-
ւորութիւններն , Բարեկերպ և ազ-
նըռամիտ մայրերէ աւելի ընտիր ,
աւելի զգայուն դաստիարակ չը
կարէ լինել : Օ՛ն ուրեմն , Հայեր ,
սթափիմք , և ուր որ եմք , ջան ի
կուրծս , մեր նիւթական և բարու-
յական ոյժերն ի մի ամբողջելով ,
անտարբերութեան մեռելատիպ
վիճակն մերկանամք , կըթմք մեր
աղջիկ զաւակներն , և աղքատին
և այլի կնոջ որդեակն ալ կըթել
տալու հոգն չլքանամք . համարիտ
դաստիարակութեամբ հրահան-
գեմք զնոսա , որք մեր սիրտն ու հո-
գին են : Պարտ կը համարիմք աս-
տանօր յիշատակել Սրմնուհեան
վարժարանի Հոգաբարձութեան
տաժած խնամքն ու հոգածու-
թիւնն , ջանքն ու պաշտպանու-
թիւնն : Տայր երկինք որ աղգա-
սէր ողբներ և անվատ օրեր
բաղմանային ի մեզ ի միակ պայ-
ծառութիւն վարժարանաց և յու-
րակութիւն համայն Հայոցս : Եւ-
նորհակալութիւն ամեն անոնց
որք սոյն սանուհեաց յառաջդի-
մութեան համար առաւել կամ

սակաւ զհոգութիւններ ի գործ
դրած , սատարած և աջակցած են
Հոգաբարձութեան : - Մեր նա-
խորդ գրով յիշուած չորից վար-
ժարանաց տարեկան հարցաքննու-
թիւնքն կատարուեցան . իւրա-
քանչիւրը 3-4 օր տեւեց : Եթէ
նիւթական և բարոյական քաջա-
լերութիւնք յերեւան գան , եթէ
վարժարանաց հոգաւորութիւնն
ստանձնող հոգաբարձու մարմինք
ոգի ի բռնի աշխատին , զոհողու-
թիւններ ի գործ դնեն , եթէ հա-
սարակութիւնն իւր բաղմանքն քը-
մահած ծախուց հետ , իւր որդ-
ւոյն դաստիարակութեան համար
դրամ և զոհողութիւն չլինայէ ,
տարակոյս չկայ որ այժմու տես-
նուած արդիւնքէն ալ աւելի պը-
տուղ յառաջ պիտի գայ , և այժ-
մու Գոհացուցիչ ըսուած վիճակէն
առաւել բարձր և առաւել խըն-
դակցութեան շարժառիթ արդա-
սիք պիտի նշմարուին : Մեր ժողո-
վըրդեան մեծամասնութիւնն իւր
անձնական ամեն հաճոյցի համար
դրամ կը գտնէ , սակայն դպրո-
ցական խնդրոյ համար յաճախ
տեսնուած է որ կը քաշուի կը
մեկուսանայ և չուղեր վճարել :
Ուսուցչական մարմնոյ ոգի և
կեանք ներշնչող ծնողք են , ժո-
ղովուրդն է . արդ՝ քանի որ ծը-
նողք անհոգ և անտարբեր լինե-
ղանակաւ կը վարուին , և կարող
ծնողաց շատեր իւրեանց զաւակ-
ներն աղգային վարժարանաց մէջ
ձրիաբար կարգադրելու ճիգ մը
կուենան , և բազումք ի հոգա-
բարձուաց , որք պաշտօն ունին
քաջաբար վարելու դաստիարա-
կութեան մեքենայն , իւրեանց
ուսուցչաց նիւթական վիճակն չեն
հաճիր բարեւորել , տարակոյս չկայ
գարձեալ որ անձնուէր ուսուցչաց
թիւն օր քան զօր պիտի նուազի և
նոցա տեղ պիտի գրաւեն կարգ-
մը իմաստասիրներ , կարգ մը շող-
քորթներ , ինչպէս որ զետեղուած
հանգիստ կրնեն այժմ ուրեք ու-
րեք : - Քննութեանց արդիւնքն
գոհացուցիչ և յուսուցիչ էին Այս
ամս՝ աղգային Մայր վարժարան ,
Միաբանեան և Խորհրդեան վար-
ժարանք զինի աւարտման տարե-
կան հարցաքննութեանց հանդէս
չկատարեցին , վասն զի նիւթա-
կան անձկութեան աղաքաւ պար-
գեւ կամ մրցանակ պատրաստու-
ուած չէր և հոգաբարձուք կամ
տեսուէր կամք չեն ըրած յառա-
ջագոյն խորհիլ և անօրինել զար-
ժանն . ուստի աշակերտք զուրկ
մնացին այդ քաջալերիչ հանգա-
մանքէն : Վահանեան վարժարանը
հանդէս տուաւ յետ քննութեան
առանց պարգեւաբաշխի : - Բաղա-
քիս գլխաւոր երկրաշափ Տիրան
էֆէնտի Ս. Միքայէլեան , որ տեղ-
ւոյս Ուսումնական Խորհրդոյ եւս
ատենապետն էր , և հեռագրա-
տան պաշտօնեաներէն Սիմն է-
ֆէնտի Ս. Տէմեան որ յիշեալ խոր-
հրդոյ ատենապետն էր , պաշ-
տօնակն եղան : Սնմանթ է սոցա
պաշտօնակութեան պատճառն :
Տիրան էֆէնտի իւր աշակերթ ըն-
թացիւն և իւր հոգատար և հա-
ւատարիմ ծառայութեամբն կը
վայելէր թէ՛ տեղւոյս Վսեմ Վա-
ռապետին և թէ՛ Գաղաթիւ Վը-
սեմ . Կուսակալին համարումն և
համակրանքն : Սիմն էֆէնտի ևս
իւր պաշտօնակարութեան մէջ մե-

ղադրանաց արժանի թերութիւն
մը գործած չէր բնաւ և հաւա-
տարմապէս կը ծառայէր Տէրու-
թեան :
ԱՅԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Վեհափառ Հայրապետն ա-
մենայն Հայոց՝ հաճեցաւ յԱրքե-
պիսկոսպետութեան պատիւ ամբառ-
նալ Երուսաղիմայ պատրիարքա-
կան տեղապահ Գեր . Տ. Երեմիա
Սրբազանն , յատուկ կոնդակաւ
օրհնութեան :
— Բաղէշի պատրիարքական
փոխանորդ Կարգեցաւ Արք . Տ.
Յովսէփ վարդապետ Սողախեան :
— Այս շարժու յանակնկալս
Սերաստիայէն մայրաքաղաքս ե-
կաւ Պարտիզակցի Տ. Վահան Տ.
Միքայէլեան : Պատրիարքական ծա-
նուցեալ կոնդակին հակառակ ու-
րիշ կոնդակ չտեսնուեցաւ ցարդ .
— Ամեն . Ս. Պատրիարք Հայրն
անձնական տկարութեան պատ-
ճառաւ չկրցաւ անձամբ ի նորհա-
ւորութիւն Պայրամի երթալ ի կայ-
սերական պալատն և առ բարձրաս-
տիճան նախարարս . և ի դիմաց
Նորին բարձր Սրբազնութեան գոր-
ծակատար Աբրահամ էֆէնտի
գնաց :
— Տիրապէսքիւրի առաջնորդա-
կան տեղապահ Գեր . Տ. Յովհանն .
հաննէս Մ. վարդապետ փափազ-
եան յիշեալ քաղաքէն ելեր քաշ-
ուեր է Սրբիւրի վանքն : Հետեւա-
բար Տիրապէսքիւրի վիճակն դարձ-
եալ մնացած է բոլորովին անխը-
նամ :
— Խարբերիւրի առաջնորդ Գեր .
Տ. Ղևոնդ Ս. Եպիսկոպոս և Եւդո-
կիոյ առաջնորդական տեղապահ
Արք . Տ. Տիգրէ վարդապետ հրա-
ժարեցան , սակայն Պատրիարքա-
րանը չընդունելով նոցա հրաժա-
րականը՝ գրեց որ շարունակեն
իւրեանց պաշտօնը :
— Էլմիսնի Սինհոգի նախա-
դահ Տ. Թադէոս Եպիսկոպոս Ձիւ-
նական վախճանէր է :
ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Երուսաղիմայ մէջ Գերմանա-
ցիք Եպիսկոպոսարան մը և մեծ
եկեղեցի մը պիտի կառուցանեն :
— Գաղղիոյ կառավարութիւնը
400000 ֆրանք յատկացուցեր է
մայրաքաղաքիս գաղղիական հի-
ւանդանոցի շինութեան համար :
Այս դուռնալը կը տրուի Պ. Թիֆա-
րի կտակած 2800000 ֆրանքէն :
— Վաճառականական և երկրա-
գործական նախարարութեան կող-
մանէ յանձնաժողով մը կազմուած
է՝ Թուրքիոյ այդեաց մէջ որթա-
լուծի ծառայման արդիւնք միջոց-
ներ գտնելու պաշտօնով :
— Կայսերական հրամանաւ ան-
ցաղին չափի առնուել Պոլսոյ կա-
մուրներէն անցնող ցամաքային ու
ծովային զորաց հրամանատարնե-
րէ ու սպաներէ :
— Ռուսիոյ կայսրը Ս. Սթա-
նիսլաս պատուանշանի երկրորդ
աստիճանը նուիրեց Այսթընի նա-
հանգի ժամտարմայից հրամանա-
տար Հըֆիլի պէյի :
— Տիրապէսքիւրի վերաքննիչ ա-
տենի նախորդ ընդհանուր դատա-
ստիճանը նուիրեց Այսթընի նա-
հանգի ժամտարմայից հրամանա-
տար Հըֆիլի պէյի :
— Տիրապէսքիւրի վերաքննիչ ա-
տենի նախորդ ընդհանուր դատա-
ստիճանը նուիրեց Այսթընի նա-
հանգի ժամտարմայից հրամանա-
տար Հըֆիլի պէյի :
— Գուրպանի տօնը՝ որ չորեք-

շարժի սկսաւ , այսօր կը լրանայ :
Օգոստ . Սուրբանը նոյն օրը հան-
գիսիս Պէշիկթաշի մզկիթը գնաց
աղօթեց , և ապա Տօլմա-Պաղչէի
պալատան մէջ շնորհաւորութեան
արարողութիւնը կատարեցաւ Նո-
րին Վեհափառութիւնն այս առ-
թիւ ներուէն շնորհեց մայրաքա-
ղաքիս մէջ և ի դաւառս բանտար-
կելոց մէկ մասին : Եպիսկոպոսի Խը-
տիկէն , կուսակալներէն և օսման-
եան գեղապետներէն շնորհաւորա-
կան հեռագիրք թափեցան ի կայ-
սերական պալատն :
— Պոլսոյ Գաղաքապետութիւնը
կը ծանուցանէ թէ յետ այսօրիկ
բացարձակ կերպիւ արգելուած է՝
առանց կառավարութեան արտօ-
նութեան վիճակահանութիւններ
կազմակերպել և վիճակահանու-
թեան տոմսեր վաճառել . թէ՛ այս
արդիւնք հարկ եղած է հանրա-
յին բարեկարգութեան օգտին և
ժողովուրդն ո՛ր է խաբեքայու-
թեան զո՛հ երթալէ ազատելու
համար . և թէ՛ ոստիկանք ու թա-
ղապետութիւնք խիստ հսկողու-
թիւններ պիտի ընեն ի գործա-
գորութիւն այս արգելքին : Կը յա-
րէ թէ մզկիթաց , վարժարանաց և
աղօթատեղեաց ի նպաստ պատ-
րաստուած տոմսակաց առթիւ
զեղծմունք գործուած լինելով ,
այդ կարգի նպաստը ևս պէտք է
կատարուին պաշտօնական արտօ-
նութեամբ և կառավարութեան
հսկողութեան ներքեւ : Հետեւա-
բար հրաման տրուած է ոստիկա-
նաց և թաղապետութեանց պաշ-
տօնէից՝ ձերբակալել և խստիւ
պատժել ա՛յն անձերն , որք՝ հա-
կարակ սոյն արգելքին՝ առանց
արտօնութեան՝ վիճակահանու-
թեան և նպաստի տոմսեր կը վա-
ճառեն :
— Պետրպուրկի օսմանեան
գետպան Եաքեր փաշա չորեքշաբ-
թի երեկոյ մայրաքաղաքս եկաւ և
ուղղակի կայսերական պալատը
գնաց :
— Տրապիզոնի Թրէմէ գիւղա-
քաղաքի մէջէն անցնող գետակն
ամոյս Աին գիւղերն յանկարծ
յորդեղով՝ բաւական զնասեր է
եղերը գտնուող տուներուն ու
խանութներուն : 1 կամուրջ , 2
տուն իւրեր , և 6 մարդիկ և 30ի
չափ անասունք ջրահեղձ եղեր են :
— Մայրաքաղաքիս անգղիա-
կան գետպանատան օգնական
թարգմաններէն Պ. Վօկ Թարա-
պիպէն լողալով մինչև Գըղդու-
լէսի անցեր է , որ 16-17 քիլո-
մետր հեռաւորութիւն ունի : հե-
տեաբար միջին հաշուով ժամը 6
քիլոմետրէն աւելի լողացեր է :
Ձուրց հոսանքը մեծապէս նպաս-
տեր են Պ. Վօկի փորձին յաջո-
ղութեան :
— Ի Բերա Նիշան-Թաշը ըս-
ուած տեղը Ֆիլոմէնա անուն Հայ
Հռոմէական օրիորդ մը երէկ ա-
ռաւօտ կանուխ տանը մէջ զըտ-
նուողներն ի թուն եղած ատեն ինք-
զինքը հարը նետեր է : Առաւօ-
տուն ընտանիքն արթննալով և ի-
մանալով խիստ մարդ լիւցեր
են հորն և հանել տուեր են , բայց
մեռեալ : Ֆիլոմէնա ժամանակէ մը
հետէ մեղադրուող վիճակի մէջ
կը գտնուէր և քանիցս ինքնապա-
նութեան ելեր է , բայց հասեր
արդեւելք են :
— Եւթրոյի և Նապրէի մէջ

(ի Միջազգեամ) քոլերա ծագած և վարձանման երկու դէպք պատահած լինելով ի Պարսա, այդ նաւահանգիստէն Օգոստոսի 3էն յետոյ (ն. Տ.) մեկնող նաւերն, ըստ կանոնագրութեան, տասնօրեայ քարանձայնի ենթարկուած են օսմանեան ծովերաց մարտնոց ունեցող նաւահանգիստներէ միոյն մէջ: Նաև առողջապահական շրջութայ մը հաստատութեամբ է վարակեալ վայրայ շուրջն, ի Միջազգեամ, և Տիգրիսի վերայ՝ Պարսիայի և Պաղատի մէջ՝ յարաբերութիւնը ընդհատեալ կը մնան մինչև որ այդ գետին վրայ քարանձայնի կայարան մը հաստատուի, ուր տասնօրեայ հսկողութեան պիտի ենթարկուին Պաղատէն եկող ուղեւորք, ուրիշ շոգեմուտ մը փոխադրուելու պայմանաւ:

— Օսմ. Հանր. պարտուց թողեալ հաստութիւն Բնդհանուր Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ, դրոշմաւթ թուղթերը վերջնապէս ետ առնելու համար, մայրաքաղաքիս համար երկու և դաւառաց համար երեք ամիս պայմանաժամ որոշուած է՝ սկսեալ այս աղբիւր հարտարակեալ թուականէն ի Կ. Պոլսի և ի դաւառագլուխ, համաձայն Դրոշմի օրինակ: Ամէն անձ որ պիտի կրնայ այս պայմանաժամուն մէջ ապացուցանել իւր քով դանուող դրոշմեալ թղթից կանոնաւոր դնումն, ի փոխարէն պիտի ստանայ նոյն դասակարգէն դրոշմներ: Ամէն պաշտօնագիր որ գրուած է դրոշմեալ թղթի վրայ և յիշեալ կըրկեանակի պայմանաժամին լրաննէն յետոսգոյն թուական մը կը կրէ՝ պիտի նկատուի իւր անդրոշմ և տուգանքի պիտի ենթարկուի համաձայն Օրէնքին:

— Բուսթիլի երկաթուղւոյ վերջին վիճակահանութեան պարգևներէն 6000 ֆրանք շահեր է Պալատու Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ ժամակոյ խաչիկ եղբայրն: Կրտսի թէ առաջին պարգևն, 600 հազար ֆրանք, ծխախոտի Բէժիկ պաշտօնեայնէն Պ. Տէմէթր Սարթէնայի առեր է, որ է եղբորդի Նիքոլայի փաշայի:

— Ամսոյս երկրորդ օրը Սեբաստիոյ Աղիւլէյ գաւառակի շրջակայ գիւղերէն մէջ կարկուտ տեղաշարժ միասեր է հնձոց: Հէրդեր տուն մը քանդեր և երկու տուն կիսովին աւերեր են: Տիգրիսի մէջ ալ 125 կրամ ծանրութեամբ կարկուտ տեղացեր և գիւղերէն ոմանց հունձերն ապականեր է:

— Բաշիտ անուն կազմարար մը ըստ սովորութեան լաւ մը զինեղինեալ՝ Կ. Պոլսի 25 մպէրին թաշի առջեւէն անցնելու ատեն ինկեր և երկու ժամէն ետքը մեռեր է:

— Գոսովայի Ագլէ անուն գիւղաքաղաքին մէջ հրդեհ պատահելով՝ 37 խանութ, 6 տուն, 1 պանդոկ, 1 Մէտրէսէ այրեր են:

— Ըստ գաւառական լրագրի Պրուսիայի՝ Աֆիոն-Գարահիսարի հրդեհը Բէթէն ըստած պանդոկի կողմը Պանքայի պաշտօնակալ Խաչատուր աղայի խանութէն ծագեր է ամսոյս 12ին երեքշաբթի գիշեր ժամը 3ին ատենները, և մինչև առաւօտեան ժամը 2 1/2 տեւելով՝ այրեր են 3 պանդոկ, 18 սրճարան, 4000ի չափ խա-

նութ, 2 աղօթարան (մէսճիտ) մահ. մատականայ, միկիթի մը վայտեայ մասն, 1 թէքքէ, 20ի չափ տուն, և շուկային մէջ տեղի վայտեայ կամուրջն, և քրիստոնեայ կին մը՝ վրատակաց ներքև մնալով՝ մեռեր, և հրդեհը մարել աշխատող քանի մը անձինք վիրասրուեր են:

Պատմագրան, Աստիճան, Պաշտօն և Պարգին. — Հայկ. Զոր գաւառի Բէսիւլայն գաւառակի գերկառավարի անուանեցաւ Միտեայի նախկին գերկառավարի Էփէնտի Էփէնտի - Իւլայի երկրորդ աստիճան ծիտտի գերկառավարի Զէնիթ պէյի - Այսրէնի Մէրմէրիս գաւառակի գերկառավարի անուանեցաւ Թուրուի նախորդ գերկառավարի Մուսթաֆա Էփէնտի - Սեբաստիոյ Կիւմիւշ Հաճի Բէյ գաւառակի գերկառավարի անուանեցաւ Բէօբրիի գերկառավարի Զիւքրի Էփէնտի և նաև յաջորդեց Կիւմիւշ Հաճի Էփէնտի գերկառավարի Էմին Մուսթաֆա Էփէնտի - Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ եգիպտացի յոյն տարի Զիւքրի Ապտի և Հապիպ Սաքիթ պէյերու - Սանկէ Միւսթաֆայի աստիճան՝ քաղաքային բժշկական վարժարանի նախկին չընտաւարտ Տօքթօր Անտրիատի Էփէնտի - Սուսլին աստիճանի Մէճիտի պատուանշան՝ Սպարապետութեան Դրան պաշտօնատան նախագահ Եփէնտի աստիճանի և Սպարապետութեան Մէթթուպի Մուսթաֆա Էփէնտի - Երկրորդ աստիճանի Մէճիտի Եփէնտի - Գանտարի կառավարի անուանեցաւ Ե. Բանակի զօրաբաժնի հրամանատար Բէյրամ Բաշա - Սիւլէյմանի գաւառի կառավարի անուանեցաւ Հորանի նախորդ կառավարի Պէհրամ Բաշա - Ակա-նակու Մէճիտի պատուանշան՝ Իւլայի փաշայի, որի նախորդ նախկին փաշայի - Երկրորդ աստիճանի Մէճիտի գաղղիայի Տ. Բէյի փաշայի - Զորքորդ աստիճանի Օսմանի Պ. Ինեսա Գորբի:

Պատմագրան, Աստիճան, Պաշտօն և Պարգին. — Հայկ. Զոր գաւառի Բէսիւլայն գաւառակի գերկառավարի անուանեցաւ Միտեայի նախկին գերկառավարի Էփէնտի Էփէնտի - Իւլայի երկրորդ աստիճան ծիտտի գերկառավարի Զէնիթ պէյի - Այսրէնի Մէրմէրիս գաւառակի գերկառավարի անուանեցաւ Թուրուի նախորդ գերկառավարի Մուսթաֆա Էփէնտի - Սեբաստիոյ Կիւմիւշ Հաճի Բէյ գաւառակի գերկառավարի անուանեցաւ Բէօբրիի գերկառավարի Զիւքրի Էփէնտի և նաև յաջորդեց Կիւմիւշ Հաճի Էփէնտի գերկառավարի Էմին Մուսթաֆա Էփէնտի - Իւլայի երկրորդ աստիճան՝ եգիպտացի յոյն տարի Զիւքրի Ապտի և Հապիպ Սաքիթ պէյերու - Սանկէ Միւսթաֆայի աստիճան՝ քաղաքային բժշկական վարժարանի նախկին չընտաւարտ Տօքթօր Անտրիատի Էփէնտի - Սուսլին աստիճանի Մէճիտի պատուանշան՝ Սպարապետութեան Դրան պաշտօնատան նախագահ Եփէնտի աստիճանի և Սպարապետութեան Մէթթուպի Մուսթաֆա Էփէնտի - Երկրորդ աստիճանի Մէճիտի Էփէնտի - Գանտարի կառավարի անուանեցաւ Ե. Բանակի զօրաբաժնի հրամանատար Բէյրամ Բաշա - Սիւլէյմանի գաւառի կառավարի անուանեցաւ Հորանի նախորդ կառավարի Պէհրամ Բաշա - Ակա-նակու Մէճիտի պատուանշան՝ Իւլայի փաշայի, որի նախորդ նախկին փաշայի - Երկրորդ աստիճանի Մէճիտի գաղղիայի Տ. Բէյի փաշայի - Զորքորդ աստիճանի Օսմանի Պ. Ինեսա Գորբի:

Գ Ի Ս Մ Ս Կ Ս Ն	
Կ. Պոլսի 29 Յուլիս 1889	
Օսմանեան Գոսովայն . . .	17-25
Բուսթիլի երկաթուղւոյ ֆրանք 39-75	
Թրամուէյ . . .	1.0.465-
Օսմանեան լիւրան 100 դրուշմ	
Մէճիտի . . .	108-25
Մէթթուպի . . .	102-10
Հիւսնոյ . . .	104-
Վեցնոյ . . .	104-
Բուսթիլի թղթադրամ . . .	8-82
Բուսթիլի արծաթ . . .	74-
Ռուսիոյ Բու . . .	94-30
Գաղղիական լիւր . . .	87-35
Անգլիական . . .	110-35
Դրոշմի . . .	51-5

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Երկուշաբթի անգլիական նաւատորմն մեծ հանդէս կատարեց ի պատիւ կայսեր Գերմանիոյ: Այս հանդիսին մասնակցեցան 112 մարտանաւ՝ ամեն տեսակ զրահաւորք և նորահանք, յորս կան 22147 նաւաղբ հանդերձ սպա-յիւք: Հանդէսը տեղի ունեցաւ ընդ մէջ Փորթսմութի և Ռայթ կղզւոյ մէջ:

— Առաջիկայ ամսոյ 2ին ի Սոֆիա և Պուլդարի ամեն կողմը հանդէսներ կը կատարուին՝ Ֆէր-տինանտ իշխանի պաշտօնակալութեան տարեդարձին առթիւ:

— Պարսից Շահը Բէյթա ալ երթալով՝ պիտի մնայ երկու օր:

— Հայկ. շատանի թագաւոր հոգեկուր է Շօայի իշխան Մէնէլի:

— Սօֆիայէն դրուած է թէ՛

մետրապոլիտ Գլէման, քարոյին մէջ ֆէրտինանտ իշխանի դէմ նախաձեռնութեամբ համար ի դատ կոչեցաւ, և այս կոչման չհնազանդուեցաւ և ընդ հսկողութեամբ ի Չիլ-թօլ զրկուեցաւ. և թէ՛ որովհետեւ դատարանն իւր երաշխաւութեամբ դրամ 20000 ֆրանք պահանջեց մետրապոլիտ արձակման համար, տեղւոյն ժողովուրդն հայթայթեց տուաւ նոյն դրամը:

— Զրոյց կայ թէ ի մօտոյ բանակցութիւնք՝ պիտի սկսին Իտալիոյ և Ալանիոյ կառավարութեան մէջ՝ աշխարհալարական և զինուորական համաձայնութեան մը համար:

— Իտալիոյ կառավարութիւնն արձակեց իւր Լուիս ձերբակալեալ գաղղիացի սպայն, Ֆրանսուա Կուանմէզըն, և մինչև դադարեցան սահմանադրութիւն ընկերացան իտալացի զօրակներ:

— Ռուսիոյ կայսրը մեծ գումար մը նուրեր է ծանրաբարձայի մայրաքաղաքին ամրութեան համար, և խոստացեր է թնդանօթներ ալ տալ:

— Կարգինալ Լալիմբրի, զոր Պապն իրեն յաջորդ նշանակած էր, ծանրապէս հիւանդացած է:

— Կը հաւատեն թէ Սերպիոյ կառավարութիւնն 35000 հոգի սպառազինած կազմ և պատրաստ ունի:

— Կրտսի թէ Սպանիոյ կառավարութեան ձեռքն անցած են պաշտօնական թուղթք, որովք կը հաստատուի թէ գերմանական բարձրատիման պաշտօնատարք փորձած են կաշառել ի Պէրլին պաշտօն վարող սպանիական ներկայացուցիչներ Այս թուղթք յիշուան պիտի հանուն եղեր Պէրլին սպանիական նախորդ դեսպան Պէնոմար կոմի գաղափարն և առթիւ:

— Սերպիոյ արքայական խնամակը որոշեր են որ թագաւորն արտաքին Սերպիոյ տեսակցի մօրն հետ:

— Աւստրիոյ ներքին գործոց նախարարն հրամայեց լուծել գերմանացւոց համար նախկին հաւաքական երեսփոխան Եփէնտի Բէյի հիմնած գաղղիական ընկերութիւնն, հակադրային և հաւաքական ձկանանց պատճառաւ:

— Անգլիոյ թագուհին աղա-մանդաղարդ պատկերն ընծայեց Պարսից Շահին, և Պէն (բաղան-կայ) պատուանշան՝ նորա նախարարապետին:

— Կրտսի թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը զինուորական արտակարգ պատրաստութիւններ կընէ Աւստրիոյ սահմանայ վերայ և ի Կովկաս, և Գաղազ դօրաց երկրորդ կարգն ալ ի զէն կոչուած է:

— Տէրութեանց ոմանք գրեր են առ կառավարութիւնն Սերպիոյ թէ՛ արքայական խնամակալութիւնը պատասխանատու պիտի համարուի, եթէ ի Պէրլին խը-ռովութիւնը տեղի ունենան:

— Յունաստանի կառավարութիւնը նկատելով որ վանդակից մանր իւրեանց սեպհական հողերուն տուրքերը չեն տար կամ չեն կրնար տալ, որոշեր է դրուել այդ հողերուն մէկ մասն, և աւճրդով վաճառել ի հաշիւ արոց:

— Պէրլին, Համայն և Լինտոնի սերպիական գեապանութիւնք պիտի շնորհին իւր անպէտ:

— Իտալիոյ թագուհին Վենետիկ գնաց ծովա բաղանեայ համար: Տեղւոյն Ալբերտիոսին իւր սովորութեան հակառակ՝ չէ այցելեր առ նա ըստ հրահանգի Պապին: Կրտսի թէ՛ ծննդանոցի ի յիշատակ արձանին կառուցման հետեւ Պապը բացարձակ բանադրած է իտալիոյ արքայական տունը:

— Ի ֆարիզ բժշկական Ակադեմիոյ Յուլիս 18ին նստին մէջ չորս տղայք ներկայացուեր են, որ մայիսի 14ին միահամուռ մէկ մօրէ ծնած են եղբր և ամէնքն ալ քաջաւորով: Սոցա մայրն յառաջագոյն ևս երկուորեակներ ծներ է, ինչպէս նաև իւր քորն ու հանին:

— Ամսոյս 17, 29ին, բուռն մրիկէ ետքը, առատ ձիւն տեղացեր է ընդ մէջ Փիլիպինանի Մէյլիէթի, և քանի մը սանթիմետր բարձրութեամբ ձիւն ծածկեր է Լիւնի շրջակայ դաշտերը, 25 քիլոմետր տարածութեամբ տեղ: Սալուայի, Վալէի և Վալիէրինք՝ ձիւնէվրայի լճին շուրջ՝ ձիւնով պատեր են: Շատ տարօրինակ երեւոյթ մ'է՛ այս՝ Յուլիս ամսոյ մէջ:

— Ծառնի Բէօմիոն հաճանքին մէջ ուժգին գետնաշարժ մը պատահելով՝ բազում զնապուց և կորստեան պատճառ եղեր է: 30 հոգի մեռեր և 80 հոգի վիրասրուեր են:

— Համպուրկի դիւստր դըրամատունք ընկերութիւն մը հաստատեր են ընդ մէջ Համպուրկի և արեւելեան նաւահանգստայ շոգեմուտային երթուղիներ համար: Շոգեմուտ պիտի ելնեն Համպուրկէն և պիտի հանդիպին Ան-վէրա, Պիւրէն, Սէլանիկ, Շիրա, Զմիւռնիա, Կ. Պոլս. ամառը Պարսիլա, և ձմեռը՝ Բէօսթէնէն:

— Ռուս սպայ մը հարաւային Ռուսիոյ մէկ հեռաւոր անկիւնէն ձիւլ ֆարիզի Արուստահանդէսը գնացեր է: Երեք Ամերիկացիք առաջատամակուկով մը Ատլանտեան ովիանոսէն անցեր և Մանչի ծովէն ի Սէն Գեւս մտնելով ֆարիզ հասեր են: Վիէնացի իւրաքաղիք մը Վիէնայի ֆրաթէր ըզրօսալայնէն հասարակ կառքով մը ֆարիզ մտեր է: Վիէնացի կառապան մը և մագորդի երկու սպասաւոր միանիւ սայլի մը վըրայ կարգաւ մին նստեր և միւս երկուքը սայլը չարժեք, և իրենց գոյքերը պարունակող փոքրիկ արկղ մը սայլին վրայ նստաւ:

— Սիլիէի ծանուցեալ հրաշա-կերտն՝ Հէօթա՛ Տեա՛ն պատկերն անցած է Ամերիկացի Պատկերհանց Ընկերութեան: Սա վճարեց 380,000 ֆրանքն, և ստացաւ պատկերը: Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն ուղեւոր պատիւ մը ընել գաղղիական գեղարուեստին, և չնորձ մը՝ ալն ամերիկեան ընկերութեան, որ այս մեծ զոհողութիւնն ըրած է, յիշեալ պատկերը վերժ կացոյց:

մարտի տարեք, 400ին 33ի հաշուով 200,000 ֆրանքի կը հասնէր գրեթէ: Զայս ըրաւ չնորհակալութիւն յայտնելու համար առ Գաղղիա, որ արտադրած է այսպիսի հրաշակերտ մը և ի վերջոյ թողած է զայն Ամերիկայի: Յիշեալ Ընկերութիւնն որոշեց որ Սիլիէի գործը վեց տարի իցոյց դրուի յետագա, և արգելեմ յատկանայ դադարական բարեգործական նպատակի մը:

— Աւստրիոյ նախորդ նախարարապետ կոմս Անտրաշի ծանրապէս հիւանդացած է:

— Ռուսիոյ կայսրը վերջնապէս որոշեր է ծովային ճանապարհաւ երթալ Պէրլին ի փոխադարձ այցելութիւն կայսեր Գերմանիոյ: Հետը պիտի գտնուի արտաքին գործոց նախարար Պ. Կիրս. ուստի ընդհանրապէս կը դուշակուի թէ՛ այս տեսակցութիւնը աշխարհալարական լնդիւններէ բոլորովին վերջ չպիտի լինի:

— Պարսից Շահն ի ֆարիզ Էյ-ֆէյի աշտարակին առաջին դըստիկոն երեւելով՝ անդ ճաշ ընելէն ետքը վար իջեր է բաւական պարտաւաճալ:

— Գերմանիոյ կայսրն Անգլիոյ յէն ելնելով՝ վաղը Պէրլին կը հասնի: Աւստրիոյ կայսրն երկուշաբթի Պէրլին կը մտնէ: Շքեղ պատրաստութիւններ եղած են:

— Սերպիոյ նախորդ արքայն Միլան երէկ առաւօտ որդւոյն հետ Նիշ գնացեր է: Մինչև առաջիկայ երկուշաբթի պիտի մնայ անդ և ապա պիտի ուղեւորի յեւրոպա:

— Հոյանայի մայրաքաղաքէն հեռագրեալ է թէ Ալինցիք ամսոյս 13ին, թնդանօթներ ալ ունենալով իրենց հետ, Գոֆթօօ համոյի բերդին վրայ յարձակեր են, և թէ՛ յիշեալ բերդին մէջ գտնուող հոյանտական պահակա զօրքն Ալինցիներն հաղթեցով, նոյա մէկ թնդանօթն ոչնչացուցեր, և նոյա բերդը դրուեր են յարձակմամբ: Սոյն բերդին մէջ գտնուեր են Ալինցուց 30 դիակներն: Հոյանտացիք կորուսեր են 3 սպայ և 18 զինուոր. և սպայ և 80 զինուորք ալ վիրասրուեր են:

— Գարաաղի իշխանին Միլան զատեր հետ մեծ դուքս Բիւէի ամուսնութեան հանդէսը կատարուեցաւ երէկ ի Պետրոպոլի մեծաւ շքով և հանդիսիւ:

— Պարսից Շահը պատուանշան և իւր աղամանդաղարդ կնիքաղերն ընծայեց Գաղղիոյ Հանրապետութեան նախագահ Պ. Բառնոյի:

ՍՅՈՒՆ ԵՒ ՍՅՈՒՆ

××× Այնքան փոքրէ: — Ո՛վ որ այցելած է աղարակներ և մըտած է փոքր երկրագործաց տուները, տեսած է ընդհանրապէս այժերուն վտայաբազոյն բնակութիւնն: Մագարակաց մէջ գրեթէ միշտ ոչխարաց հետ կը թողուին. փոքր երկրագործք կը դնեն այժերը սովորաբար մաւանի մի անկիւնը, միշտ ի գետնայարկի կամ տան ներքև կովու, էշու, ձիւ, և որ աւելի վտայաբազ է՝ հաւերու յատկացեալ վայրին մէջ. շատ անգամ՝ շատ նեղ տեղ մը 3-4 և երբեմն աւելի թուով այժ կը դրնեն: Գիտել արժան է թէ սրբալի

Պատասխան է այժմ երևում . այժմ որ-
պէսզէն չատ կաթ տայ , պէտք ու-
նի մաքուր և բարեխառն օգով
ընակութեան . փոշին ու հաւերու-
կողմանքն այժմ մտնող գորգու-
լով կաթին արտադրութիւնը կը
նուազեցնեն : Այժմ կաթնաբեր-
յա տնտեսներն զարգացման հա-
մար հարկաւոր եղող մաքրու-
թիւնը պէտք է նաեւ առողջու-
թեան համար . և եթէ լաւ պոքո-
արտադրող այժմ ցեղերու բուծ-
ման պարագայ մարդ , մաքրութիւ-
նն անհրաժեշտ պէտք է : Տես-
նելուած է յաճախ որ այժմ երևում ու-
տելիքն տաշտակներու մէջ կը դըր-
ուի , և երբեմն կը նետուի նոցա
ոտքին տակ , մինչդեռ անհրաժեշտ
է թէ՛ խնայութեան և թէ՛ մաք-
րութեան համար որ այժմ երևում փա-
րանքներուն մէջ մտնող և մարդ
վանդակը գետեղուին : Որչափ որ
այժմ կաշմուռն կազմուածք ու-
նի և կրնայ դիմադրել թուրքիոյ
կլիմային բոլոր ջերմ աստիճանաց ,
բայց՝ բարեխառնութիւնը բոլոր
երանակաց մէջ շատ փոփոխական
լինելուն պատճառաւ՝ այժմ երևում
յարմար ապաստանարան չինելու
համար անփոյթ գտնուելու չէ .
ապա թէ ոչ՝ քիչ կաթ կուտան ,
և ուրք փաթեմարագէս կը դար-
գանան : Այսու ամենայնիւ , պէտք
չէ եղականացունել թէ այժմ տաք
և միշտ գոց բնակարաններ կը սի-
րեն , որպէս են այն բաղուն հիւ-
ղակը , յորտ այժմ կը փակեն
սովորաբար , և յորտ օդը ապա-
կանելով լինելով՝ այժմ երևում ա-
ռողջութեան աւելի զնապակար են
քան խառնակութիւնը օդոյ : Որ-
պէս զի այժմ երևում փարախն առող-
ջապահական պայմանաց մէջ գըտ-
նուի , պէտք է միշտ մաքուր և
օդաւէտ լինի . տաք՝ ծծմայր այ-
ծերուն և ուրբուն համար , և ա-
ւելի զով քան տաք՝ պահուելիք
բուծանքիք այժմ երևում համար .
պէտք է փարախը շինուի ա՛յնպէս
որ անդ օդը մաքուր և միշտ նոր
լինի : Ձեռքներն դեմքն բարձ-
րութիւնը պէտք է որ լինի առ-
նուադ 2 մետր և 70 հարկուա-
մետր . և որպէս զի այժմ երբ
մնան խոտի համբարանոցի փոշի-
քն (եթէ խոտի համբարանոցը փա-
րախին վերնայարկը կազմէ) , և
որպէս զի նաեւ վերնայարկը դե-
տեղուած խոտեղէնք փարախէն ե-
լած չորքիներով չապականուին ,
լաւ է որ ձեռքներն տակտակա-
մածք՝ առանց ձեղքուածք և լն , մը-
նալու , լաւ կցուած լինին . եթէ
բաղուն ծախքն պէտք չլինի՝
փարախին ձեռքներ կամար չինել
աւելի օգտակար է : Փարախին տե-
ղին ընտրութեան համար ալ ա-
մենամեծ խնամք պէտք է . կարե-
լի եղածին չափ զետեղել փարա-
խը թեթեւապէս արեւելքի և հա-
րաւի հակած մեղմ դուռնիվայրի մը
վերայ . խոնաւ հողերն և չորիով
բեռնաւորեալ օդը շատ վնասա-
կար են այժմ երևում . եթէ ըստ բա-
ւականի չոր տեղ չգտնուի , աւա-
զով խառն կաւ կամ հող զետե-
ղելով կրնայ փարախին նիստը չոր-
ցունել . կամ որ նախամեծարն է՝
ստորերկեայ խողովակներով հողը
ցամքեցնել : Փարախին արուելիք
ամենայարմար և ամենախնայողա-
կան ձևն պէտք է լինի ուղուած
ատեն գոցուելիք տեսակ մը սայ-
լատուն (սայլան) , որոյ տանիքն
առնելու է ձողերու կամ քառա-

կուսի սիւներու վրայ , և սոյն սիւ-
ներն անշատող միջոցը հիման պատ-
շինել , և նոցա վերայ զետեղել
կամ փախել , և կամ տախ-
տակ ըստ կարողութեան : Փա-
րախը կը շինուի նաեւ աղիւսով ,
անթուրծ աղիւսով (քէրքի) և
յարդով կամ եղեգամը կը ծած-
կուի . եթէ սոյն նիւթերով շին-
ուի խնամով , թէ՛ տաք , թէ՛ ողջ-
պահիկ և թէ՛ խնայողական կը
լինի : Փարախին (եթէ այժմ թուով
յայտնի ալ լինին) արուելիք տա-
րածութիւնն աստ բացարձակ կեր-
պով չենք կարող նշանակել . բը-
նականաբար այժմ երևում հասակին
համեմատ կը տարբերի : Նոյնազ
մը կամ ծծմայր այժմ մը ընդու-
նելու համար մէկ ու կէս քա-
ռակուսի մակերեսով ամենայն
ճշգրտութեամբ կրնայ բաւել . ահա
սոյն համեմատութեամբ՝ ուղուած
ընդարձակութիւնը կը տրուի : Փա-
րախին ներքին կողմը բաժնելու է
ա՛յնչափ մասանց որչափ գտնուին
տարբեր ցեղ այժմ . այն է՝ միա-
չափ բաժանում մը հասարակ ցե-
ղի . մի ուրիշ բաժանումն՝ օտար
ցեղերու , կաթնուր և պրծուաւոր
ցեղերու : Սոյն մեծ բաժանմանց
իւրաքանչիւրն ալ պէտք է որ բա-
ժանուին բաղուն աւելի վերք մա-
սանց , և մին յատկանայ ծննդա-
բեր այժմ . օգտակար է մե-
կուսի մաս մը պահել հիւանդաց
համար . փարախին մէջտեղի ազատ
միջոցը գործածել ուղեւորն կա-
թէն կտրուած ժամանակաց : Փա-
րախին կողմնակի երեսաց վերայ
դրնք պէտք են , որպէս զի ա-
ծերը դուրս ելնեն . դրանց առջև
թուփերով զարդարել մարգագե-
տիներ , և թուփերն՝ այժմ երևում
վնասէն պահելու համար՝ շրջա-
փակով մը պատել մէկ քանի տա-
րի մինչեւ որ խոշոր ծառեր լինին :
Փարախին աւելի նկարագրող դը-
րոյ մը տալու համար լաւ է Վ մե-
թըր և քան հարկերդարմեթը
բարձրութեամբ ծայրի մը վերայ
չինել , որով գետնին աւելի ողջ-
պահիկ կը լինի : Իւրաքանչիւր մեծ
բաժանման մէջ կրնայ դրուի 12
այժմ և նոյնազ մը բաց ի մատող
ուղերէ : Ըստ ողջպահիկ կանոնաց ,
այժմ փարախ կառուցանել փա-
փարդաց՝ պատրաստ եմք տալ
փարախի յատակագծեր , երբ մեզ
դիմեն : Փարախին մտուրք և մըս-
րոց վանդակը , ինչպէս միւս կեն-
դանեաց , նոյնպէս այժմ երևում օգ-
տակար են . եթէ այժմ փարախը
մտուրք և մարդ վանդակ չունենայ ,
և ուտելիքը փարախին գետնին
դրուի , թէ՛ խնայողութիւնն չը
յարդել և թէ՛ ուտելիքն ի դուր
վատնել բոլոր է : Մարդ վան-
դակը՝ որ մտուրք վերելը հորի-
զանական դիրքով և քիչ մը առ-
ջեղ դրուած մէկ մէկ սանդուղ-
ներ են , և զորս եւրոպական ձե-
ւով յարդարուած ձիերու ախոռ-
ները տեսնողները լաւ գիտեն ,
անպարզ կամ կրկին , և մտուրքն
կամ պատին վերայ հաստատեալ
կը լինին : Մտուրք ամենուր գիտ-
ցածը լինելով՝ խօսիլ աւելորդ կը
համարուի . միայն կը ծանուցա-
նեմք թէ պատրաստ եմք փափա-
քողաց թէ՛ մտուրք և թէ՛ մարդ
վանդակի ձեւերու պատկերները
տալ : Այժմ փարախները գրեթէ
ընդհանրապէս մտուրք և մարդ
վանդակներէ դուրի են . կան տե-
ղեր որ միայն մարդ վանդակը կը

գործածուին . կան տեղեր ալ որ
միայն մտուր չինած են . երկուքն
ալ հարկաւոր են . եթէ չգտնուին
գետնին ինկած ուտելիքներն ա-
նանոց ստիքն տակ կոնչանան :
Մտուրքերուն ձեւն ամենուր ծա-
նօթ է , միայն սա պէտք է գիտ-
նալ որ այժմ երբ մտուրքն և մարդ
վանդակէն դուրս ուտելիք բարձ-
րութեամբ չինուելու են : Ուրիշ
յօդուածով մը պիտի խօսիմք փա-
րախին դրանց և պատուհանաց
այլ պայմանաց վերայ : Անգլերէն
Միւս Էջերն

ՌԷՅԵԼԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՆԷՆ
ԱՐՈՒՆՍՏԱՆԻՆԻՍԻՆ ՄԷՁ

Փարիզի Կիտ Միւրիգալ լրագիրը
գրած է .
« Դաշնակահարաց աշխարհի մէջ
նորութիւն մ'ալ որ լաւ ընդունելու-
թիւն պիտի գտնէ արուեստագիտաց
չափ մը կարեւոր դասակարգերէն :
Այժմ կարելի է տեսնել յԱրուես-
տահանդէսն , Բէյքէլ տան գործեաց
մէջ տեղ , հինգ օգթաւով քիւնինս
մը , դպրոցական դաշնակ , ինչպէս
կոչած է զայն հնարին Պ. Լյոյն , ե-
րանդուն , մտացի և գիտնական պե-
տըն Բէյքէլ գործարանի Պ. Լյոյն
կրնար մեր մեծ ճարտարագէտներէ
մին ըլլալ , վասն զի փայլուն և հա-
տառուն կրթութիւն մը ստացած է
Տէրութեան գիտական և ճարտարա-
րուեստական բարձրագոյն վարժարա-
նաց մէջ , երաժշտաց համար բարե-
բաղութիւն մ'է որ նա իր նշանա-
ւոր կարողութիւնները կը նուիրէ մեր
արուեստական գործեաց բարեբան :
« Դպրոցական դաշնակը շինուած
է թիւերու թեւեր , ամուրթեան ,
տեղեղ խնայողութեան և ածանութեան
ա՛յնչափ պայմանաց մէջ որք թանկա-
գին կ'ընծայեն զայն շատ մը տեսա-
կէտներով : Դիւրաւ փոխադրելի լի-
նելով , երգահանք նախամեծար կը
նախարին զայն՝ ճանրողութեան և
ամուրթեան գիւղապետութեան առ-
թիւ , մանաւանդ ծովային ճանրող-
ութեան համար : Ինչպէս անուէնէն
կրնալ , այս դաշնակը պիտի ծառա-
յէ նախնական կրթութեան ուսում-
նասիրութեանց : մանաւանդ իւր փո-
քըր ծաւալն ու համեստ գիւրը զայն
սահմանած են այս նպատակին : Վեր-
ջապէս , ճայնին յատկութիւնը մեծ
դաշնակաց ճայնէն ստորին չէ , ա՛յն-
պէս որ կարելի է գործածել զայն
երգաց ընկերանալու , դասեր տալու
և ուսանելու համար , առանց այն-
քան աղմուկ յարուցանելու , որով ո՛չ
միայն դրացեաց հանգիստը չխոտլի ,
այլ և ո՛չ իսկ անոնց նմարիլի կը լի-
նի դաշնակն : »

Օրբան վե Երաքի Երաքի Կոմիտէի

Պիղա անանգաղընտա Էտրէմի-
տին Էմր վէ Արալան գայիւրէյէրին .
տէն պէտ իլէ Թահթա քէօյլ վէ
Ալճըլար գայիւրէյէրէն գատար օլան
օրմանլարտան թային օլունաճադ
հուտուտ տախիլիւնտէ թապիլի գու-
րույուպ րիւզիկարտան տէյրիլիլի
վէ քէրէյթիլ իմալի զըմմընտա Էլ-
վէլէն գաթ օլըմըլ գարա չամ
աղաճլարընըն քէօյլէրիտէ գա-
լան վէ հինը իմալիտէ քիւթիլի-
լէրիտէն սահլըլ արղա տէօքիլէն
լէրտէն իլիլ պուլըլ սէնէ դար-
ֆընտա տէրճ վէ ճէմ իտիլմէք
վէ թէգարըրիլ իտէճէք պէտէլի-
նին էօյլիլիլ քէլինէն վէ գուտու-
րու պիլի սէնէ դարֆընտա ալթը
թապիլիլ իլէ վէ լիլալ օսմանի
երիւզ դուրուլ հիւսպըլ իլէ այնէն
լիլա օլարադ Օրման վէ Մէտալին
վէ քէլէյթիլ թէպիլիլ իտիլմէք վէ
քէտֆիլիլ մուամէլալըն օրման
նիդալմամէլինէն վէ օլ պապալէ
թանգիլիլ վէ թէպիլիլ զըլընա-
ճադ գոնթըրթալ տէրճ անգըլընա

թապիլ օլմադ վէ ինտէլիլալայն-
տէ պէտէլը մուգարըրէրի ճանիլը
իտարէտէն մուամէլը վէ հատար
իլթիտալտէ կէօրիլիլ իսէ իշպու-
303 սէնէյթիլ տղօթօթօրն իւշիւն-
ճի քէլէյթիլիլ կիւնի գարարը
մուլադալթըլ չէքիլիլալ պիլի հաթի-
թա դարֆընտա երիւզտէ պիլի զամ-
մը իլէ զամիլ գապուլ օլունուպ
անալէն սօնրա մուամէլէյթիլ ինրա
գըլըլմադ իւզըն պէհէր գանթա-
րը ճէտիլիլ օն տէօթիլ զուրուլաա
պուրաճա թալիլիլ էօհտէսինտէ
օլունուլընտան պունա զամիլ իլէ
թալիլ օլանլարըն վէ չէրայիլթը
իհալէյթ քէսպըլ վուդուլիլ իլմէք
իսթէյթիլիլ տէրօթիլթօլէրիլ իլէ
պէրապէր Տէրաատէթտէ Մալիլիլ
իսպիլիլիլ ճէլիլէյթիլ օրման վէ
Մէտալին իտարէրիլ ումամէլէյթիլ
վէ մաշալիլտէ Պիղա Օրման միւ-
ֆէլթիլիլիլիլ միւրաճալթ էյ-
լէմէլէրիլ իլան օլունուր :

Ձե Թէմուլ 303

Սուրիա վիլայէթիլտէ Ծամը
չէրիլիլ սանճաղը տախիլիլտէ Պա-
դա դադարընա թապիլ Էլաճէր
վէ Ծահճէր գարիլէլէրիլ արալիլ-
սինտէ վաղը համէր մատէրիլ գա-
րիլէլթէյթ մէղքիլիլթէյթիլ հու-
տուտը տախիլիլտէ իլարա իտիլ-
մէք վէ հուտուտը մալիլմէ թէ-
ճալիլ օլունմալադ վէ հաթիլ ի-
տիլէճէք արալիլիլ սահապը միւլ-
թէլիլ թարաֆընտան իրղա իլէ
զըրաալթա գաթիլիլ իսպիլ կէթիլ-
րիլմէլմէք վէ մէտալիլիլիլ հաթիլիլ
վէ սայիլիլ իլէ էտէլալթը մուգթա-
լիլիլ էամանը միւլիլթիլիլիլ այլա
օլմադ վէ վէճէն մին էլ վիճուլ
զարար վէ զլան տալալընա հադ-
վէ սէլալիլթիլ պուլըլմալադ վէ
միւրաճէթիլ իլթիլալ 303 սէնէյթիլ
մարթըլ իլթիլտալընտան իլթիլալ-
րէն Ն սէնէյթիլ իլալիլթ օլմադ
վէ չըգարըլաճադ համէրին քէտֆի-
լիլիլ միւլթէլալիլիլիլ այլա օլունալ
պէտէլիլ մուգարըրէրին հէր 3 այ-
տա թապիլիլ իլէ վէ սիլմ մէճի-
տիլիլ 19 զուլ հիւսպըլ իլէ նադ-
տէն վիլայէթ մալ սանտըլընա
թէլիլիլ գըլըլմադ չէրայիլթիլ իլէ
մատէրիլ մէղքիլիլ 3000 զուլ պէ-
տէլ իլէ մաշալիլիլ թալիլիլ էօհ-
տէլիլտէ օլունուլընտան մատէրիլ
մէղքիլիլ չէրայիլթիլ մուհարըրէր
վէճէլ պէտէլիլ մէղքիլիլ զամիլ
իլէ թալիլ օլանլարըն 303 սէնէյ-
թիլ աղօթօթօրն Տիւնիլ սալը կիւ-
նիւնէ գատար տէրօթիլթօ վէ եա
միւլթէլալ քէֆիլիլիլ իլէ պէրա-
պէր Տէրաատէթտէ Մալիլիլ նէ-
ղարէթիլ ճէլիլիլ տայիլիլիլտէ
Օրման վէ Մէտալին իտարէրիլ ու-
մամէլէյթիլ վէ մաշալիլտէ հիւ-
թիլմէթը մաշալիլիլ միւրաճալթ
իլիլմէլէրիլ :

Ձե Թէմուլ 303

ՆՈՐ ՏՊԱՐԱՆ

Ստեփան Երաքի
Բ. Դրան Դե Դրաք Թ. 63
Սոյն տպարանի մէջ կան Հա-
յերէն՝ Թուրքերէն՝ Յունարէն և
Դարգիարէն տառեր : Տպարա-
պետն պատրաստ է մեծապէս գոհ
ընել առ ինքն զիմարներն , թէ՛
տպարութեան մաքրութեան ու
ընարութեան և թէ՛ գոյն չալա-
ւորութեան կողմանէ : Արդէն բա-
ղուր փորձած և շատ գոհ մնա-
ցած են :

ՏՍՂԱՉԱՓՈՒԹԻՒՆԻ
Թէպրոյի Զօրեան
Ամեն դասու ազգայնոց ըն-
թերցման արժանի քերթուածոց
ընտիր հաւաքածոյ մ'է : Կը գըտ-
նուի գրալաճառաց խանութները
ԳԱՂՏՆԻԻ ԵՒ ԱՐՈՒՆՍՏ
ՄՈԳՈՒԹԵՍԻ
Հեղինակը
Յովհաննէս Դասարճեան և Յովհաննէս
Գալանճեան

Սոյն գիրքն՝ 432 մեծադիր ե-
րեսներէ բաղկացեալ՝ Արեւելք
լրագրոյ տպարանէն ընտիր թուը-
թի վրայ մաքուր տպագրութեամբ
իւրոյ ընծայուած է : Հետաքրք-
րալարժ քոյանդակութեամբն ըն-
թերցանութեան արժանի է : Կը
պարունակէ մոգական արուեստից
վերաբերեալ նոր գիւտ մը : Դիւն
է ԱՅ զըլ : Վաճառման կեդրոնա-
տեղին է Կ. Պոլիս , Պահճէ-Գաբու
թիւ 50 , չրալաճառ Յակոբ ա-
ղայի խանութը , և կը ծախուի
նաեւ չրալաճառ Պողոս աղայի և
բոլոր գրալաճառաց քով :

Մամուլ խալիսեալ զաւելուա-
թիւթիլ արուեստը Գորգ Էֆէնտի
Ալապեան Միւլիլիլ ընտիր ձի-
թալիլ և օճառ , թէնտոտէն պատ-
ուական գիւնի և Բզմիլիլ ընտիր օղի
երեկոյ տուած է , և ածան դնով կը
վաճառէ Դալիլիլ Բէյքէլիլիլ-պա-
ղար Իփիլիլիլ : սոյնպէ զատ , յատ-
կապէս բերել տուած է Կիւրապիլիլ պատ-
ուական գոլմանտարիլ , եւրոպայէն
Ժօրթ Սալալիլիլ եղբայր ընտիր գոլմեթ-
ները թէ՛ չիլիլիլ թէ՛ տախիլիլ , և
Իսպիլիլիլ ընտիր ընտիր Սալալիլ-իլ իլ-
միլիլ ճէրմալիլիլ Կալ . ամենալընտիր
ճիլիլալալալ : Յաճախողք մեծապէս
գոհ կը լինին սոյն թէ՛ ընտրութեան
և թէ՛ ածանութեան համար :

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՉԱՓ ՀՈՒԼԼՈՒԹԻՒՆ

Լեարդի , ստամոքսի և աղիքներու
ամեն տեսակ անկարգութեանց համար
խիտ ընտիր է սոյն դեղահատը , և
ամեն ջրային տկարութեան , ուստի
փութեան և տկարութեան համար . կը
ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ
անխախտութեանց հետեքեր : Սըս ,
տի և երկխառն վրայ օգտակար ազ-
դեցութիւն մը ունի . արեւոր մաք-
րելով՝ նոցա խանդարեալ վիճակը կը
կանոնաւորէ և դրբելով կենսական
գործարանները կը զօրացնէ : Իւր դե-
ղական մեծ ազդեցութեամբ սրտա-
խառնութիւն , կծուութիւն , մաղձա-
յին հիւանդութիւններ , որովայնի մէջ
ցուած կաղեր , գլխի ցուեր կլանէր
մարտրութիւնը կշարաւորի , և մար-
մար մաքրուելով բոլոր այն աղտե-
ղութիւններէ որ շատ անգամ զանա-
զան հիւանդութեանց սկզբնապատ-
ճառ կըլլան , առողջ ու ժեղ և բնա-
կան դրբը կըգեցնու :

ONCUEH HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒԼԼՈՒԹԻՒՆ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք
բուժելու մասին ունեցած պալաւմա-
կան յատկութեանցը չհաւասարիլ բը-
նաւ ուրիշ դեղ մը . հին կամ նոր
թուանոր վէրքեր , ուսեցը , քաղց-
կեղ (շիլիլիլիլ) , սրուելիլ և ստեանց
վէրքեր կամ բոլորովին կանցին և
կամ կըլանան . օգտակար է նաեւ
հարուրիլ , հաղի , սրտի բարախման ,
մանաւանդ յօդացալ (եկ) ըստած
հիւանդութեան : Իւր կազդերիլ և
զօրաւոր ազդեցութեամբ իւր (սը-
րաւմ) հիւանդութեան տպականիլ
գորութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ
կը դիմադրուէ :
Այս դեղերուն գործածութեան
եղանակը նշանակուած է իւրաքան-
չիւր տիլիլ վրայ , որ կը գտնուի ա-
մեն դեղալաճառներու քով , և մաս-
նաւորապէս Պաղչէ-Գաբու Թալիլիլ
կողմերը Պ. Դասարճեանի դեղարա-
նը , Թիւ 7 , կը ծախուի :
Աւելի առնել ուղղող կը հրաւիր-
ուի առ հեղինակն տըրթը շղօրու ,
ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533 :

ՏՆՈՒՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա. Ա.

ՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՊԵՏ ՊԵՐԵՍԱՆ
Կ. Պոլիս Զիլք-Բաղար թիւ 23